

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
De heer S. Erkens
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 45

e-mail postbus@eerstekamer.nl

datum 16 september 2026

betreft Stand van zaken ontwerp-AMvB dierwaardige veehouderij en relatie tot
Taskforce Landbouw, Natuur en Stikstof

ons kenmerk 182263

Geachte heer Erkens,

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 26 juni 2026 over de stand van zaken ontwerp-AMvB dierwaardige veehouderij en relatie tot Taskforce Landbouw, Natuur en Stikstof.¹

De leden van de fractie van de **BBB** en het fractielid van de **Fractie-Visseren-Hamakers**, mede namens de fractieleden van **PRO** en **SP** hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

De fractieleden van de BBB onderschrijven het belang van verdere verbetering van het dierenwelzijn. Tegelijkertijd is het van groot belang dat nieuwe regelgeving integraal wordt beoordeeld op de gevolgen voor stikstof-, ammoniak- en broeikasgasemissies. U geeft zelf aan dat maatregelen ten behoeve van een dierwaardige veehouderij samenhangen met emissies en dat deze samenhang nadrukkelijk moet worden meegewogen.² Deze leden vragen zich af of voldoende is onderzocht of maatregelen zoals extensivering, meer leefruimte per dier en aangepaste huisvestingssystemen in de praktijk mogelijk juist tot hogere emissies kunnen leiden. Tegen deze achtergrond leggen zij u de volgende vragen voor.

Kunt u bevestigen dat maatregelen gericht op een dierwaardige veehouderij, zoals extensivering en meer leefruimte per dier, in bepaalde gevallen kunnen resulteren in hogere ammoniak- en broeikasgasemissies? Deze leden ontvangen hierop graag een toelichting.

Op welke wetenschappelijke onderzoeken baseert u de aanname dat de voorgestelde dierwaardigheidsmaatregelen niet zullen leiden tot een toename van de totale emissies?

Bent u het met de leden van de BBB-fractie eens dat een groter staloppervlak en meer beweging van dieren kunnen leiden tot een groter mestoppervlak en daarmee tot hogere ammoniakemissies?

¹ Kamerstukken I 2025/26, 28 286/ 35 334, AG.

² Kamerstukken I 2025/26, 28 286/ 35 334, AG, p. 1-5.

datum 16 september 2026
ons kenmerk 182263
blad 2

Hoe voorkomt u dat veehouders worden geconfronteerd met tegenstrijdige regelgeving, waarbij dierwaardigheidsmaatregelen leiden tot hogere emissies en vervolgens aanvullende emissiereducerende investeringen noodzakelijk worden?

U vermeldt dat de gevolgen voor emissies zijn gebaseerd op expert-schattingen.³ Waarom is er niet gekozen voor praktijkmetingen of modelberekeningen voordat de AMvB wordt ingevoerd?

Welke sectoren of diercategorieën laten volgens de milieu- en bedrijfseffectentoets een stijging van emissies zien als gevolg van de voorgestelde maatregelen?

Bent u bereid de volledige milieu- en bedrijfseffectentoets, inclusief alle onderliggende emissieberekeningen, openbaar te maken voordat de Eerste Kamer over de AMvB oordeelt?

Hoe verhoudt een eventuele emissietoename door extensivering zich tot de nationale stikstof- en klimaatdoelen?

Heeft u onderzocht of een extensieve bedrijfsvoering weliswaar kan leiden tot lagere emissies per hectare, maar tegelijkertijd tot hogere emissies per kilogram geproduceerd voedsel? Zo ja, wat zijn de uitkomsten?

Bent u bereid de invoering van maatregelen op te schorten indien uit praktijkmetingen blijkt dat extensivering leidt tot hogere emissies dan nu wordt aangenomen?

Kunt u toelichten hoe deze beoogde maatregelen zich verhouden tot Europese wet- en regelgeving?

Hoe borgt u dat deze beoogde maatregelen financieel haalbaar zijn?

Vragen en opmerkingen van het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers, mede namens de fractieleden van PRO en de SP

De fractieleden van de Fractie-Visseren-Hamakers, PRO en SP onderschrijven de noodzaak van een integrale aanpak op het gebied van dierwaardigheid, stikstof, water, klimaat, en gewasbeschermingsmiddelen, zoals door u wordt voorgesteld. Hoe precies deze integraliteit wordt vormgegeven doet ertoe, aldus deze leden.

Zijn al deze beleidsdoelen voor u even belangrijk? Met andere woorden, zullen sommige beleidsdoelen niet worden afgezwakt om andere doelen te behalen?

Hoe coördineert u het beleid op al deze doelen?

Welke maatregelen ondersteunen al deze doelen? Deze leden ontvangen graag een overzicht van maatregelen.

Welke rol ziet u voor de biologische, biologisch-dynamische, agro-ecologische en biocyclische veganlandbouw, en andere inherent meer duurzame en dierwaardige landbouw initiatieven in deze integrale opgave?

Hoe gaat u de verschillende inherent meer duurzame en dierwaardige landbouw ondersteunen en stimuleren?

³ Kamerstukken I 2025/26, 28 286/ 35 334, AG, p. 5.

datum 16 september 2026
ons kenmerk 182263
blad 3

Deze leden achten het taalgebruik in deze brief is niet dierwaardig. De term 'vleesvee', bijvoorbeeld, is problematisch, aangezien de term 'verstopt' om welke soorten dieren het gaat. Bovendien wordt het dier alleen vanuit haar functie voor de mens bekeken, namelijk "productie". Een dier is geen vleesvee, maar wordt als zodanig bestempeld. Bent u bereid uw taalgebruik dierwaardiger te maken?

Uw brief is niet volledig helder over de beoogde reikwijdte van de AMvB dierwaardigheid. Kunt u aangeven welke stappen in welke ketens zullen worden geïntegreerd? Deze leden ontvangen graag een overzicht per diersoort en soort 'productie'. Geldt de AMvB bijvoorbeeld voor alle stappen in de eiersector (onder andere de opfok- en legbedrijven, de broederijen, eendagskuikens en leghennenbedrijven)? Zo ja, gelden in elke stap in de keten dezelfde normen voor dierwaardigheid? Zo nee, waarom niet?

Kunt u omschrijven hoe een dierwaardige varkens-, kippen-, geiten- en koeienstal eruit ziet? Hoeveel dieren op hoeveel ruimte? Hoe lang kunnen de dieren per dag naar buiten? Wat wordt niet meer gedaan (bijvoorbeeld dieren in kooien), et cetera. Deze leden ontvangen graag een omschrijving van wat per definitie wel en wat per definitie niet binnen een dierwaardige veehouderij past.

Heeft u een voorbeeld voor iedere sector van een bedrijf (of meerdere bedrijven) dat al dierwaardig is?

De wetenschappelijke toets constateert dat de veehouderij met de AMvB zoals getoetst niet volledig dierwaardig zal zijn in 2040.⁴ Kunt u in een overzicht puntsgewijs ingaan op de aspecten waarop de wetenschapstoets concludeert dat de veehouderij niet volledig dierwaardig zal zijn? Graag in het overzicht opnemen of, en zo ja, hoe, de opmerkingen uit de toets worden meegenomen in de AMvB en waarom wel of niet.

Voor een dierwaardige veehouderij is het nodig dat het systeem wordt aangepast aan het welzijn van het dier. Bent u het daarmee eens? Zo nee, waarom niet?

Interpreteren deze leden uw brief goed, dat als het aan u ligt, de veehouderij alleen dierwaardig wordt als het financieel haalbaar is?

Hoe kan aan de eis 'erkenning van de intrinsieke waarde van het dier' worden voldaan als de uitwerking van een dierwaardige veehouderij in de context wordt geplaatst van financiële haalbaarheid?⁵ De intrinsieke waarde kan niet een klein beetje worden erkend. Hoe ziet u dit? Wordt in de voorgestelde dierwaardige veehouderij de intrinsieke waarde erkend of niet? En wat betekent dit in de praktijk?

Bent u op de hoogte van de uitspraak die de minister-president heeft gedaan in het debat met de Eerste Kamer naar aanleiding van de regeringsverklaring op 7 april jl., dat 2040 een harde doelstelling is voor een 100% dierwaardige veehouderij?⁶ Hoe verhoudt deze uitspraak van de minister-president zich tot uw uitspraken in de brief dat veehouderij alleen dierwaardig wordt als die voor de veehouder (financieel) haalbaar is?

Wat is het doel van deze regering? Dat de veehouderij in 2040 volledig dierwaardig is, of niet?

Wat zijn uw plannen om ingrepen zo snel mogelijk uit te faseren? Welke termijnen hanteert u hiervoor?

⁴ Kamerstukken I 2025/26, 28 286/ 35 334, AG, p. 4.

⁵ Kamerstukken I 2025/26, 28 286/ 35 334, AG, p. 3.

⁶ Handelingen I 2025/26, nr. 24, item 8, p. 54.

datum 16 september 2026
ons kenmerk 182263
blad 4

Wanneer zal het verbod op het routinematig couperen van varkensstaartjes worden gehandhaafd?

U geeft het volgende aan: "Tussen de verschillende randvoorwaarden is een afweging gemaakt. Dit heeft bij bepaalde maatregelen tot gevolg gehad dat de norm minder ambitieus is dan voor het dier wenselijk zou zijn enkel op basis van wetenschap, dat een gedragsbehoefte (nog) niet opgenomen, dat de inwerkingtredingsdatum op een later moment in de tijd is gezet of dat deze nog niet is opgenomen."⁷ Hoe wordt deze afweging precies gemaakt?

Bent u het met deze leden eens dat de vraag of een dierwaardige veehouderij voor boeren financieel haalbaar is, voor een groot gedeelte afhankelijk is van overheden, aangezien de landbouw een van de meest gesubsidieerde sectoren is?

Zo nee, welke factoren acht u van belang voor de financiële haalbaarheid van een dierwaardige veehouderij voor boeren, en hoe gaat u die factoren aanpakken?

Zo ja, welke initiatieven en welk beleid heeft u in voorbereiding om een dierwaardige veehouderij, die gebaseerd is op de laatste wetenschappelijke inzichten over het welzijn van dieren, mogelijk te maken?

Hoe gaat u de gelden uit het nieuwe MFK inzetten voor dierwaardige veehouderij en haar andere ambities voor een duurzame landbouw en een gezonde natuur?

Wat is uw lange termijnvisie voor de Nederlandse landbouw, inclusief de veehouderij?

U lijkt te kiezen voor het in stand houden van een grootschalige, op export gerichte intensieve veehouderij. Klopt deze aanname? Is dit uw visie voor de Nederlandse veehouderij?

Zo ja, hoe denkt u dat het in stand houden van een grootschalige op export gerichte intensieve veehouderij past binnen alle doelen in het landelijke gebied (stikstof, water, bodem, klimaat, natuur, dierwaardigheid)?

Wordt bij besteding van de 20 miljard euro voor stikstof eisen gesteld ten aanzien van dierwaardigheid? U heeft het over een integrale aanpak maar betekent dit dat dierwaardigheid als harde randvoorwaarde wordt gehanteerd?⁸

U geeft aan dat de integraliteit van stikstof- en dierwaardigheidsmaatregelen ervoor zorgt dat het risico op lock-in effecten wordt verkleind.⁹ In wat voor lock-ins ziet u een potentieel gevaar?

Wat betekenen het doel en de normen voor dierwaardigheid volgens u voor het aantal dieren dat wordt gehouden in Nederland?

U zegt kennis te hebben genomen van het rapport Dierwaardigheid NU.¹⁰ Wat is uw reactie op dit rapport?

⁷ Kamerstukken I 2025/26, 28 286/ 35 334, AG, p. 4.

⁸ Kamerstukken I 2025/26, 28 286/ 35 334, AG, p. 1.

⁹ Kamerstukken I 2025/26, 28 286/ 35 334, AG, p. 1.

¹⁰ Kamerstukken I 2025/26, 28 286/ 35 334, AG, p. 6.

datum 16 september 2026
ons kenmerk 182263
blad 5

In rapport Dierwaardig NU wordt onder andere aangeraden om de nodige randvoorwaarden in te richten voor minimaal 10 procent dierwaardige consumptie in Nederland in 2030.¹¹ Hoe kijkt u naar deze aanbeveling? Welke stappen worden hierop ondernomen?

90% van reacties op internetconsultaties kwam van burgers, al dan niet aan de hand van voorbeeldreacties.¹² Hoe beoordeelt u dit? Herkent u daarin breed draagvlak en urgentie voor dierwaardigheid onder de bevolking van Nederland?

De huidige plannen voor dierwaardigheid hebben geen betrekking op vissen, terwijl het overgrote deel van Nederlanders vindt dat het welzijn van vissen even goed beschermd moet worden als dat van andere dieren in de veehouderij. Erkent u de noodzaak om dierwaardigheid ook in de visserij en viskwekerij toe te passen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke plannen of ambities heeft u om ook in regels en beleid voor visserij en viskwekerij de principes van dierwaardigheid toe te passen?

Hoeveel insecten worden in Nederland jaarlijks geweekt?

Erkent u de noodzaak om dierwaardigheid ook in insectenkweeksector toe te passen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke plannen of ambities heeft u om de principes van dierwaardigheid toe te passen in regels en beleid voor de insectenkweeksector?

Bij welke Europese lidstaten heeft u uitvraag gedaan naar de beleidsontwikkelingen rondom dierwaardigheid?

Wat zijn uw verwachtingen rondom de herziening van de Europese dierenwelzijnsregelgeving rondom "productiedieren"? Verwacht u significante discrepanties? Of staan de neuzen dezelfde kant op?

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zien met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangen deze graag uiterlijk binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

G.J. Oplaat
Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

¹¹ Rapport Dierwaardig NU, 23 april 2026, te raadplegen op: [Dierwaardig Nu](#).

¹² Kamerstukken I 2025/26, 28 286/ 35 334, AG, p. 2.